DOMSTOLENS DOM

10. februar 2000 *

I de forenede sager C-147/97 og C-148/97,

angående anmodninger, som Oberlandesgericht Frankfurt am Main (Tyskland) i medfør af EF-traktatens artikel 177 (nu artikel 234 EF) har indgivet til Domstolen for i de for nævnte ret verserende sager,

Deutsche Post AG

mod

Gesellschaft für Zahlungssysteme mbH (GZS) (sag C-147/97),

Citicorp Kartenservice GmbH (sag C-148/97),

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af EF-traktatens artikel 5, stk. 2 (nu artikel 10, stk. 2, EF), EF-traktatens artikel 30 og 59 (efter ændring nu artikel 28 EF og 49 EF) og EF-traktatens artikel 85, 86 og artikel 90, stk. 1 og 2 (nu artikel 81 EF, 82 EF og artikel 86, stk. 1 og 2, EF),

* Processprog: tysk.

har

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten, G.C. Rodríguez Iglesias, afdelingsformændene J.C. Moitinho de Almeida, L. Sevón og R. Schintgen samt dommerne P.J.G. Kapteyn (refererende dommer), C. Gulmann, J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann, H. Ragnemalm og M. Wathelet,

generaladvokat: A. La Pergola
justitssekretær: ekspeditionssekretær H.A. Rühl,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— Deutsche Post AG ved advokat D. Schroeder, Köln

— Gesellschaft für Zahlungssysteme mbH (GZS) ved advokat M. Bechtold, Frankfurt am Main

— Citicorp Kartenservice GmbH ved advokaterne P. Mailänder og U. Schnelle, Stuttgart

— den danske regering ved kontorchef P. Biering, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget

— den italienske regering ved afdelingschef, professor U. Leanza, Juridisk Tjeneste, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget, bistået af statens advokat, O. Fiumara

— den nederlandske regering ved stedfortrædende juridisk konsulent J.G. Lammers, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget

— den østrigske regering ved gesandt C. Stix-Hackl, Forbundsudenrigsministeriet, som befuldmægtiget

— den finske regering ved ambassadør H. Rotkirch, chef for Juridisk Tjeneste, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved C. Schmidt, F. Mascardi og K. Wiedner, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 29. september 1998 er afgivet mundtlige indlæg af Deutsche Post AG ved advokat D. Schroeder, af Gesellschaft für Zahlungssysteme mbH (GZS) ved advokaterne M. Bechtold og A. Wagner, Frankfurt am Main, af Citicorp Kartenservice GmbH ved advokaterne P. Mailänder og U. Schnelle, af den danske regering ved kontorchef J. Molde, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget, af den græske regering ved fuldmægtig hos statens advokat M. Apessos og juridisk konsulent ved det græske postvæsen N. Zemperis, som befuldmægtigede, af den franske regering ved kontorchef K. Rispal-Bellanger og fuldmægtig F. Million, begge Juridisk Tjeneste, Udenrigsministeriet, som befuldmægtigede, af den italienske regering ved O. Fiumara, af den nederlandske regering ved kommitteret M.A. Fierstra, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget, og af Kommissionen ved K. Wiedner,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 1. juni 1999,

afsagt følgende

Dom

1 Ved to kendelser af 25. marts 1997, indgået til Domstolen den 17. april 1997, har Oberlandesgericht Frankfurt am Main i medfør af EF-traktatens artikel 177 (nu artikel 234 EF) forelagt fem præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af EF-traktatens artikel 5, stk. 2 (nu artikel 10, stk. 2, EF), EF-traktatens artikel 30 og 59 (efter ændring nu artikel 28 EF og 49 EF) og EF-traktatens artikel 85, 86 og artikel 90, stk. 1 og 2 (nu artikel 81 EF, 82 EF og artikel 86, stk. 1 og 2, EF).

2 Spørgsmålene er blevet rejst under to sager mellem Deutsche Post AG (herefter »Deutsche Post«) på den ene side og Gesellschaft für Zahlungssysteme mbH (GZS) (herefter »GZS«) og Citicorp Kartenservice GmbH (herefter »CKG«) på den anden side angående omdeling af post fra udlandet, der er genstand for ikke-fysisk remail.

Relevante retsregler

Verdenspostkonventionen

3 I henhold til verdenspostkonventionen, hvis første udgave stammer fra 1874, har postvæsenet i en kontraherende stat pligt til at befordre og omdele til adressaterne internationale brevpostforsendelser, som overleveres til det af andre kontraherende staters postvæsener, og som er stilet til adressater med bopæl i den pågældende stat.

4 Hovedsagerne drejer sig om verdenspostkonventionen, som vedtaget den 14. december 1989 i Washington (herefter »verdenspostkonventionen«). I Tyskland blev verdenspostkonventionen godkendt ved Gesetz zu den Verträgen vom 14. Dezember 1989 des Weltpostvereins (lov om Verdenspostforeningens konventioner af 14.12.1989) af 31. august 1992 (BGBl. II, s. 749).

5 Oprindelig omdelte postvæsenerne international post uden at opkræve betaling herfor. Det var et af de grundlæggende principper for verdenspostkonventionen, at eftersom ethvert brev medfører et svar, måtte der nødvendigvis være balance i posttrafikken mellem to kontraherende stater. Da det imidlertid viste sig, at de forskellige landes postvæsener skulle behandle meget forskellige mængder international post, blev der indført særlige bestemmelser herom fra 1924.

6 Det bestemmes i verdenspostkonventionens artikel 25:

»1. Intet medlemsland er forpligtet til at befordre eller omdele til adressaterne brevpostforsendelser, som afsendere, der er bosiddende på dets territorium, afgiver eller lader afgive til postbesørgelse i et andet land for at drage fordel af de dér gældende lavere takster. Dette gælder ligeledes forsendelser af den omhandlede art, som indleveres i stort antal, hvad enten indleveringen er foretaget for at drage fordel af lavere takster eller ej.

2. Stk. 1 finder anvendelse uden forskel såvel med hensyn til forsendelser, der er bragt i stand til afsendelse i det land, i hvilket afsenderen bor, og derefter er bragt over grænsen, som med hensyn til forsendelser, der er bragt i stand til afsendelse i et andet land.

3. Vedkommende poststyrelse har ret til enten at tilbagesende de omhandlede forsendelser til afsendelsesstedet eller til at opkræve sin indenrigske porto for dem. Hvis afsenderen nægter at betale denne porto, kan forsendelserne behandles i overensstemmelse med den pågældende poststyrelses nationale lovgivning.

4. Intet medlemsland er forpligtet til at modtage, befordre eller omdele til adressaterne brevpostforsendelser, som afsendere afgiver eller lader afgive til postbesørgelse i store mængder i et andet land end det, hvori de er bosiddende. Den pågældende poststyrelse kan tilbagesende sådanne forsendelser til afsendelsesstedet eller tilbagesende dem til afsenderne uden at tilbagebetale forudbetalt porto.«

Terminalafgifter

7 Terminalafgifter er de afgifter, som et postvæsen oppebærer fra et andet postvæsen for omdelingen af dets internationale forsendelser. Der blev for første gang indført regler om sådanne afgifter i verdenspostkonventionen fra 1969. Disse regler var imidlertid ikke tilstrækkelige til, at postvæsenet i forsendelsernes bestemmelsesland kunne få dækket udgifterne, bl.a. fordi det uden udviklingslandenes accept ikke var muligt at pålægge højere terminalafgifter.

8 I 1987 blev der inden for rammerne af Den Europæiske Konference af Post- og Teleadministrationer, som blev afholdt i Bern (Schweiz), indgået en aftale mellem de offentlige posttjenester i visse af Det Europæiske Fællesskabs medlemsstater og i visse tredjelande om indførelse af en ny beregningsmetode for terminalafgifterne.

9 Den 13. december 1995 indgik seksten postvæsener, nemlig postvæsenerne i alle Den Europæiske Unions medlemsstater undtagen Spanien og i Norge og Island, »Reims I-aftalen«. I henhold til denne aftale skulle terminalafgifterne forhøjes gradvis i en periode på seks år. I 2001 skulle afgifterne nå et niveau svarende til 80% af den indenlandske porto. Aftalen var betinget af, at det spanske postvæsen tiltrådte den, og da denne betingelse ikke blev opfyldt, ophørte aftalen med at gælde den 30. september 1997.

10 Den 9. juli 1997 undertegnede postvæsenerne i ti lande, nemlig Danmark, Tyskland, Finland, Frankrig, Grækenland, Island, Italien, Norge, Østrig og Spanien, »Reims II-aftalen«, som trådte i kraft den 1. oktober 1997. Der er i henhold til denne aftale fastsat en kortere overgangsperiode. Efter denne periodes udløb vil verdenspostkonventionens artikel 25 ikke længere finde anvendelse mellem de kontraherende parter.

Remail

11 Det fremgår af sagens akter, at der med hensyn til remail normalt sondres mellem fysisk remail og ikke-fysisk remail.

12 Fysisk remail omfatter følgende situationer:

— Remail »ABA«: Brevene hidrører fra land A, men afleveres til postvæsenet i land B med henblik på omdeling i land A.

— Remail »ABB«: Brevene hidrører fra land A, men afleveres til postvæsenet i land B med henblik på omdeling i dette land.

— Remail »ABC«: Brevene hidrører fra land A, men afleveres til postvæsenet i land B med henblik på omdeling i land C.

13 Ved ikke-fysisk remail sendes brevenes indhold via edb fra land A til land B, hvor oplysningerne bliver trykt med henblik på omdeling i land A, B eller C.

Sag C-148/97

Hovedsagen

14 Citibank-koncernens kreditkortaktiviteter i Europa ledes af Citibank NA's European Headquarters i Bruxelles. Citibank-koncernen har i de forskellige medlemsstater datterselskaber eller afdelinger, der opererer på markedet for banktjenesteydelser, såsom selskaberne Citibank Privatkunden AG og Diners Club Deutschland GmbH i Tyskland. Blandt Citibank-koncernens virksomheder er også CKG, der har hjemsted i Frankfurt am Main. CKG er en virksomhed, der udfører tjenesteydelser i form af afsendelsesklargøring og afsendelse af kontoudtog, bekræftelser, fakturaer og anmodninger om betaling eller fakturering til kunder, der er indehavere af et Visa-kort eller andre kort.

15 I 1993 besluttede Citibank-koncernen at oprette et centralt organ, som skulle stå for afsendelsesklargøring og afsendelse af kontoudtog og andre standardiserede bankdokumenter, Citicorp European Service Center BV (herefter »CESC«) med hjemsted i Arnhem (Nederlandene).

16 Indtil den 30. juni 1995 blev edb-behandlingen foretaget i CKG's regnecentral i Frankfurt am Main. De herefter foreliggende data vedrørende Visa-kortindehaverne blev først sendt via edb til CESC med henblik på fremstilling af kontoudtog

eller -bekræftelser, opgørelser og anmodninger om betaling eller modregning. CESC trykte dernæst de pågældende meddelelser på standardformularer, som derefter blev lagt i konvolutter og frankeret med henblik på forsendelse. Disse forsendelser blev endelig afleveret til PTT Post BV (det nederlandske postvæsen, herefter »PTT Post«) i Arnhem med henblik på postbesørgelse. PTT Post overgav forsendelserne til Deutsche Post med henblik på omdeling heraf til de i Tyskland bosiddende adressater.

17 Ud over CKG er andre virksomheder og filialnet under Citibank-koncernen i Frankrig, Belgien, Spanien, Portugal og Grækenland tilsluttet CESC's datamodtagelses-, databehandlings-, dataudprintnings- og postforsendelsescenter. Hos CESC er p.t. 22 medarbejdere beskæftiget med ekspedition af brevpostforsendelser til adressater med bopæl i Den Europæiske Unions medlemsstater.

18 Det fremgår af sagens akter, at dataene siden den 1. juli 1995 ikke længere bliver behandlet på Citibank-koncernens virksomheder i forskellige lande, men centralt for hele verden af computerne i Citibank-koncernens databehandlingscenter i Sioux Falls (South Dakota, USA). Kreditkortbilagene bliver først indgivet af de tilsluttede virksomheder til CKG, som registrerer dataene vedrørende den indgivende virksomhed, det pågældende beløb og kortindehaveren. Disse data bliver dernæst sendt via satellit til databehandlingscentret i Sioux Falls. Dette foretager den videre edb-behandling med henblik på kreditering og debitering af kortindehaverens konto. De således udarbejdede data bliver endelig sendt via satellit til CESC, der trykker dem og fremsender dem til kunderne.

19 PTT Post opkræver for brevpostforsendelserne til adressater med bopæl i Tyskland den sædvanlige porto i Nederlandene for forsendelser til udlandet på ca.

0,55 DEM. PTT Post betaler Deutsche Post terminalafgifter, som på det i hovedsagen relevante tidspunkt androg mellem 0,37 og 0,40 DEM for et brev.

20 Deutsche Post fremsatte under henvisning til verdenspostkonventionens artikel 25, stk. 3, og § 9 i Postgesetz (lov om postvæsenet) for hvert af de i Tyskland omdelte breve fra CKG krav om betaling af indenlandsk porto, dvs. 1 DEM pr. brev. For perioden fra den 24. februar til den 9. juli 1995 krævede Deutsche Post betaling af et beløb på 3 668 916 DEM, som vedrører de brevpostforsendelser, hvorpå der som afsender stod »Citicorp European Service Center, P.O. Box 5411, 6802 EK Arnhem, The Netherlands« eller »Citicorp European Service Center BV, P.O. Box 5200, 7570 GE Oldenzaal, The Netherlands«, og som var indgået til det postkontor, som behandler post fra Nederlandene.

21 CKG afviste at betale det krævede beløb, hvorefter sagen blev indbragt for Landgericht Frankfurt am Main. Ved dom af 8. maj 1996 frifandt Landgericht CKG med den begrundelse, at Deutsche Post ikke kunne støtte noget kontraktligt krav på verdenspostkonventionens artikel 25, stk. 3, idet denne bestemmelse alene giver grundlag for opkrævning af yderligere porto inden for rammerne af et offentligretligt brugsretsforhold. Endvidere bemærkede retten, at trykningen af brevene i Nederlandene ikke kan betragtes som, at forsendelser »bringes i stand til afsendelse« i verdenspostkonventionens artikel 25's forstand. Det kan nemlig inden for rammerne af det indre marked ikke være afgørende, at trykningen og kuverteringen af brevene er henlagt til udlandet.

De præjudicielle spørgsmål

22 Den 20. juni 1996 appellerede Deutsche Post dommen til Oberlandesgericht Frankfurt am Main, som har besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal EF-traktatens artikel 90 fortolkes således, at en ratifikationslov til verdenspostkonventionen af 14. december 1989 — som giver postvæsenet i medlemsstat A ret til at kræve indenlandsk porto for omdeling af brevpostforsendelser afsendt fra medlemsstat B eller til ved manglende betaling heraf at nægte omdeling, når forsendelsernes indhold affattes af en virksomhed i medlemsstaten A og elektronisk overføres til en virksomhed i medlemsstat B med henblik på trykning, afsendelsesklargøring og indlevering til postvæsenet i medlemsstat B — udgør en statslig foranstaltning, hvorved der under tilsidesættelse af EF-traktatens artikel 90, stk. 1, er truffet en foranstaltning, som er i strid med EF-traktatens artikel 86, og som ikke er omfattet af undtagelsesbetingelserne i EF-traktatens artikel 90, stk. 2?

2) Skal EF-traktatens artikel 30 ff. og artikel 59 ff. fortolkes således, at retten for postvæsenet i medlemsstat A til at kræve indenlandsk porto for omdeling af brevpostforsendelser afsendt fra medlemsstat B til adressater bosat i medlemsstat A eller til ved manglende betaling heraf at nægte omdeling er i strid med retten til frie varebevægelser, når forsendelsernes indhold affattes af en virksomhed i medlemsstat A og elektronisk overføres til en virksomhed i medlemsstat B med henblik på trykning, afsendelsesklargøring og indlevering til postvæsenet i medlemsstat B?

3) Såfremt det af besvarelsen af de foregående præjudicielle spørgsmål fremgår, at fællesskabsretten alene bliver overtrådt ved, at postvæsenet i medlemsstat A oppebærer — eller ved at nægte omdeling kan fremtvinge betaling af — indenlandsk porto som supplement til den i medlemsstat B betalte porto eller som supplement til de i henhold til verdenspostkonventionen og/eller CEPT-overenskomsten modtagne terminalafgifter, spørges endvidere:

Skal EF-traktatens artikel 5, stk. 2, fortolkes således, at en ratifikationslov i medlemsstat A til verdenspostkonventionen af 14. december 1989 er uanvendelig i sin helhed, eller kun for så vidt der i henhold hertil kan kræves betaling af — eller ved at nægte omdeling kan fremtvinges betaling af — indenlandsk porto som supplement til den i medlemsstat B betalte porto og/eller som supplement til de i henhold til verdenspostkonventionen eller CEPT-overenskomsten modtagne terminalafgifter?

4) Ændres besvarelsen af de præjudicielle spørgsmål 1, 2 og 3 ved, at den virksomhed i medlemsstat B, som foretager trykningen, afsendelsesklargøringen og indleveringen til postvæsenet i denne stat, koncernmæssigt er forbundet med den virksomhed i medlemsstat A, som affatter forsendelsernes indhold?

5) Afhænger besvarelsen af de præjudicielle spørgsmål 1, 2 og 3 af, om den virksomhed i medlemsstat B, som foretager trykningen, afsendelsesklargøringen og indleveringen til postvæsenet i denne stat, alene arbejder for den virksomhed i medlemsstat A, der affatter forsendelsernes indhold, eller også for flere andre tilsvarende opdragsgivere?«

Sag C-147/97

Hovedsagen

23 GZS, hvis selskabsdeltagere er pengeinstitutter, som udsteder kreditkortet Eurocard, er den vigtigste virksomhed for så vidt angår den omsætning, hvorved der benyttes Eurocard-kreditkort i Tyskland. GZS udfærdiger i forbindelse med sin databehandlingsvirksomhed månedlige opgørelser for kortindehaverne og de tilsluttede virksomheder, som udsendes med posten.

24 I første omgang var det GZS selv, der trykte opgørelserne og lagde dem i konvolutter og indleverede brevene til Deutsche Post med henblik på omdeling. Siden sommeren 1995 har GZS sendt de nødvendige oplysninger via edb til sin danske medkontrahent med henblik på udfærdigelsen af opgørelserne. Opgørelserne bliver udfærdiget, trykt og lagt i konvolutter i Danmark og derefter indleveret til det danske postvæsen. Det danske postvæsen overleverer dem til Deutsche Post med henblik på den videre postbesørgelse i Tyskland og omdelingen til de dér bosatte adressater. For brevpostforsendelserne til disse adressater opkræver det danske postvæsen den i Danmark gældende porto for forsendelser til udlandet, som er lavere end den i Tyskland gældende indlandstakst. Det danske postvæsen betaler Deutsche Post terminalafgifter, som på det i hovedsagen relevante tidspunkt udgjorde 0,36 DEM pr. brev.

25 Deutsche Post fremsatte under henvisning til verdenspostkonventionens artikel 25, stk. 3, og § 9 i Postgesetz over for GZS krav om betaling af et beløb på 623 984 DEM. GZS afviste at betale det krævede beløb, hvorefter sagen blev indbragt for Landgericht Frankfurt am Main, som frifandt GZS med samme begrundelse som den i nærværende doms præmis 21 nævnte.

De præjudicielle spørgsmål

26 Den 8. september 1996 appellerede Deutsche Post dommen til Oberlandesgericht Frankfurt am Main, som har besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen tre præjudicielle spørgsmål, der er identiske med de tre første spørgsmål i sag C-148/97.

27 Ved kendelse af 8. juli 1997 har Domstolens præsident besluttet at forene sagerne med henblik på den skriftlige og den mundtlige forhandling samt domsafsigelsen.

28 Indledningsvis bemærkes, at der i verdenspostkonventionens artikel 25, stk. 1, nævnes to tilfælde, hvor de kontraherende staters postvæsener ikke er forpligtet til at befordre eller til adressaterne omdele brevpostforsendelser, som afsendere, der er bosiddende på en kontraherende stats territorium, afgiver eller lade afgive til postbesørgelse i en anden kontraherende stat. I det i artikel 25, stk. 1, første punktum, omhandlede tilfælde er der tale om breve, der afgives til postbesørgelse i en anden kontraherende stat for at drage fordel af de dér gældende lavere takster. I artikel 25, stk. 1, andet punktum, er der tale om forsendelser, som indleveres i stort antal, hvad enten indleveringen er foretaget for at drage fordel af lavere takster eller ej.

29 I henhold til verdenspostkonventionens artikel 25, stk. 2, finder artikel 25, stk. 1, anvendelse uden forskel såvel med hensyn til forsendelser, der er bragt i stand til afsendelse i den kontraherende stat, hvor afsenderen har bopæl, og derefter er bragt til en anden kontraherende stat, som med hensyn til forsendelser, der er bragt i stand til afsendelse i sidstnævnte stat.

30 Ifølge verdenspostkonventionens artikel 25, stk. 3, har postvæsenerne i de i stk. 1 omhandlede tilfælde ret til enten at tilbagesende de omhandlede forsendelser til afsendelsesstedet eller til at opkræve deres indenlandske porto for dem.

31 Det fremgår af sagsakterne i sag C-148/97, at CESC årligt trykker og afsender ca. 42 mio. postforsendelser, der sendes fra Nederlandene til adressater med bopæl i Den Europæiske Unions medlemsstater, og som udfærdiges på grundlag af oplysninger, som er behandlet af CKG og sendt telematisk. Ifølge sagsakterne i sag C-147/97 sender GZS på samme måde sin danske medkontrahent oplysninger vedrørende ca. 7 mio. kreditkortindehavere med henblik på forsendelse gennem det danske postvæsen.

32 Det fremgår ligeledes af sagsakterne og af forelæggelseskendelserne, at Deutsche Post i overensstemmelse med verdenspostkonventionens artikel 25, stk. 3, i henhold til den nationale lovgivning kan opkræve den indenlandske porto for hvert brev afsendt af CKG og GZS, som postvæsenet omdeler i Tyskland.

33 Endelig fremgår det af sagsakterne, at der med henblik på besvarelsen af de forelagte spørgsmål ikke behøver at blive taget hensyn til den særlige omstændighed, at forsendelsernes indhold i det foreliggende tilfælde er blevet fremsendt via edb (ikke-fysisk remail).

34 De præjudicielle spørgsmål drejer sig således om den situation, der er omhandlet i verdenspostkonventionens artikel 25, stk. 1, andet punktum, sammenholdt med artikel 25, stk. 2, nemlig at der til andre medlemsstaters postvæsener indleveres postforsendelser i stort antal, der er forberedt eller bragt i stand til afsendelse i disse stater. Det er derfor med henblik på at give en besvarelse, der kan danne grundlag for afgørelsen af hovedsagerne, ikke nødvendigt at undersøge, om CKG og GZS indleverer deres postforsendelser til andre medlemsstaters postvæsener for at drage fordel af de dér gældende lavere takster.

35 For så vidt angår den forelæggende rets anmodning om en fortolkning af traktatens artikel 30 skal det blot bemærkes, at denne bestemmelse ikke finder anvendelse i hovedsagerne. Internationale brevpostforsendelser må nemlig betragtes som en grænseoverskridende ydelse i form af universel postbetjening, som for postvæsenet i den kontraherende stat, hvor adressaten bor, indebærer en forpligtelse til at befordre og omdele forsendelserne.

36 På baggrund af ovenstående må de tre første spørgsmål forstås således, at den nationale ret nærmere bestemt ønsker oplyst, om det er i strid med traktatens artikel 90, sammenholdt med artikel 86 og 59, at en enhed som Deutsche Post udøver retten efter verdenspostkonventionens artikel 25, stk. 3, i de i artikel 25, stk. 1, andet punktum, og artikel 25, stk. 2, omhandlede tilfælde til at opkræve sin indenlandske porto for forsendelser, som indleveres i stort antal til postvæsenet i en anden medlemsstat end den, som den pågældende enhed henhører under.

37 Med henblik på besvarelsen af det således omformulerede spørgsmål bemærkes for det første, at en enhed som Deutsche Post, der er tillagt eneret til indsamling, befordring og omdeling af post, skal anses for en virksomhed, der af den pågældende medlemsstat har fået tillagt eksklusive rettigheder i henhold til traktatens artikel 90, stk. 1 (dom af 19.5.1993, sag C-320/91, Corbeau, Sml. I, s. 2533, præmis 8).

38 Det bemærkes dernæst, at en virksomhed, der har et lovbestemt monopol på en væsentlig del af fællesmarkedet, efter fast retspraksis kan anses for at indtage en dominerende stilling som omhandlet i traktatens artikel 86 (jf. dom af 10.12.1991, sag C-179/90, Merci convenzionali porto di Genova, Sml. I, s. 5889, præmis 14, og af 13.12.1991, sag C-18/88, GB-Inno-BM, Sml. I, s. 5941, præmis 17, samt Corbeau-dommen, præmis 9).

39 Domstolen har i denne forbindelse udtalt, at selv om det ikke i sig selv er uforeneligt med artikel 86, at en medlemsstat skaber en dominerende stilling ved indrømmelse af eksklusive rettigheder, følger det dog af traktaten, at medlemsstaterne ikke må indføre eller opretholde foranstaltninger, der kan ophæve den tilsigtede virkning af denne bestemmelse (jf. dom af 18.6.1991, sag C-260/89, ERT, Sml. I, s. 2925, præmis 35, og Corbeau-dommen, præmis 11).

40 Således bestemmes det i traktatens artikel 90, stk. 1, at medlemsstaterne for så vidt angår virksomheder, som de indrømmer særlige eller eksklusive rettigheder, afstår fra at træffe eller opretholde foranstaltninger, som er i strid med bl.a. traktatens konkurrenceregler (jf. Corbeau-dommen, præmis 12).

41 Artikel 90, stk. 1, skal læses i sammenhæng med stk. 2, hvori det hedder, at virksomheder, der har fået overdraget at udføre tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, er underkastet traktatens bestemmelser, i det omfang anvendelsen af disse bestemmelser ikke retligt eller faktisk hindrer opfyldelsen af de særlige opgaver, som er betroet dem.

42 Det skal endelig bemærkes, at verdenspostkonventionen bygger på en forudsætning om et marked for brevpostforsendelser, hvor postvæsenerne i de forskellige kontraherende stater inden for Verdenspostforeningen ikke konkurrerer med hinanden.

43 Verdenspostkonventionen har i denne forbindelse til formål at indføre regler, der sikrer befordring og omdeling af internationale forsendelser til adressater med bopæl i en kontraherende stat, som fremsendes gennem postvæsenerne i andre kontraherende stater. Et af de grundlæggende principper i verdenspostkonventionen, som er nedfældet i dennes artikel 1, er, at postvæsenet i den modtagende kontraherende stat er forpligtet til at befordre og omdele international post til adressater, der er bosiddende i det pågældende land, og herved anvende de hurtigste befordringsveje, som det benytter til sine egne brevpostforsendelser. I så henseende udgør de stater, der har vedtaget verdenspostforeningens konvention, ét postområde, inden for hvilket der i princippet er sikret fri transit for gensidige internationale forsendelser.

44 Opfyldelsen af de forpligtelser, der følger af verdenspostkonventionen, udgør således i sig selv for postvæsenerne i medlemsstaterne en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse som omhandlet i traktatens artikel 90, stk. 2.

45 I det foreliggende tilfælde har Deutsche Post i medfør af den tyske lovgivning fået til opgave at udføre denne tjenesteydelse.

46 Som nævnt i nærværende doms præmis 5, omdelte postvæsenerne oprindelig international post uden at opkræve betaling herfor. Da det imidlertid viste sig, at der ofte var uligevægt i posttrafikken mellem to kontraherende stater, således at de forskellige kontraherende staters postvæsener skulle behandle meget forskellige mængder international post, blev der indført særlige bestemmelser herom, herunder verdenspostkonventionens artikel 25.

47 I henhold til verdenspostkonventionens artikel 25, stk. 3, har postvæsenerne i de kontraherende stater bl.a. ret til i de i artikel 25, stk. 1 og 2, nævnte tilfælde at opkræve deres indenlandske porto for forsendelserne.

48 Den ret, som er tillagt en enhed som Deutsche Post til i sådanne tilfælde at behandle internationale forsendelser som indenlandsk post, skaber en situation, hvor den pågældende enhed kan blive foranlediget til — til skade for brugerne af posttjenester — at misbruge den dominerende stilling, den har som følge af den eneret, der er givet den til at befordre og omdele forsendelserne til de pågældende adressater.

49 Det skal på den baggrund således undersøges, hvorvidt udøvelsen af en sådan ret er nødvendig for, at en sådan enhed kan udføre sin opgave af almindelig interesse i medfør af de forpligtelser, der følger af verdenspostkonventionen, og navnlig gøre dette under økonomisk acceptable vilkår.

50 Det må i denne forbindelse konstateres, at forpligtelsen for en enhed som Deutsche Post til at befordre og omdele forsendelser, hvis adressater har bopæl i Tyskland, og som indleveres i stort antal til postvæsenerne i andre medlemsstater af afsendere, der har bopæl i Tyskland, uden at der er givet denne enhed mulighed for at få dækket alle de udgifter, den pågældende forpligtelse medfører, vil kunne være til hinder for opfyldelsen af denne opgave af almindelig interesse under økonomisk forsvarlige vilkår.

51 Postvæsenet i en medlemsstat kan nemlig ikke samtidig bære de udgifter, der er forbundet med udførelsen af den tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, der består i befordring og omdeling af internationale forsendelser, og som påhviler det i medfør af bestemmelserne i verdenspostkonventionen, og de indtægtstab, der opstår ved, at forsendelser i stort antal ikke længere indleveres til postvæsenet i den medlemsstat, hvor adressaterne er bosiddende, men til postvæsenet i andre medlemsstater.

52 Det forhold, at den grænseoverskridende post behandles som indenlandsk post, og der således opkræves indenlandsk porto, må i denne situation betragtes som berettigede foranstaltninger med henblik på udførelsen af den opgave af almindelig interesse, der er tildelt Deutsche Post i henhold til verdenspostkonventionen, under økonomisk forsvarlige vilkår.

53 Det ville forholde sig anderledes, hvis terminalafgifterne for indgående grænseoverskridende post inden for Fællesskabet var fastsat ved aftaler mellem de pågældende postvæsener i forhold til de reelle omkostninger ved håndtering og omdeling af denne post, således som omhandlet i artikel 13 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/67/EF af 15. december 1997 om fælles regler for udvikling af Fællesskabets indre marked for posttjenester og forbedring af disse tjenesters kvalitet (EFT 1998 L 15, s. 14).

54 Når der ikke er indgået en aftale mellem postvæsenerne i de pågældende medlemsstater om fastsættelse af terminalafgifterne i forhold til de reelle omkostninger ved håndtering og omdeling af den indgående grænseoverskridende post, er det således berettiget efter traktatens artikel 90, stk. 2, at der i henhold til lovgivningen i en medlemsstat er givet denne stats postvæsen ret til at opkræve indenlandsk porto for forsendelserne, når afsendere, der er bosiddende i denne medlemsstat, indleverer eller lader indlevere forsendelser i stort antal til postvæsenet i en anden medlemsstat med henblik på at sende dem til den førstnævnte medlemsstat.

55 Det følger heraf, at selv hvis det antages, at verdenspostkonventionens artikel 25, stk. 3, på baggrund af de virkninger, bestemmelsen har, når den anvendes af en enhed som Deutsche Post, kan anses for at kunne udgøre en hindring for den frie udveksling af tjenesteydelser, er traktatens artikel 90 heller ikke til hinder for en sådan bestemmelse.

56 Eftersom en del af befordrings- og omdelingsudgifterne opvejes af, at postvæsenerne i andre medlemsstater betaler terminalafgifter, er det imidlertid ikke en nødvendig forudsætning for, at en enhed som Deutsche Post kan opfylde sine forpligtelser i medfør af verdenspostkonventionen, at der for de forsendelser, der indleveres i stort antal til de nævnte postvæsener, opkræves fuld indenlandsk porto.

57 Der erindres i denne forbindelse om, at en enhed som Deutsche Post, der har et lovbestemt monopol på en væsentlig del af fællesmarkedet, kan anses for at indtage en dominerende stilling som omhandlet i traktatens artikel 86.

58 Det kan derfor betragtes som et misbrug af en dominerende stilling i traktatens artikel 86's forstand, at en sådan enhed udøver retten til at opkræve fuld indenlandsk porto uden at tage hensyn til, at omkostningerne ved befordring og omdeling af forsendelser, der indleveres i stort antal til postvæsenet i en anden medlemsstat end den, hvor såvel afsenderne som adressaterne for disse forsendelser er bosiddende, til dels opvejes af de terminalafgifter, som betales af det nævnte postvæsen.

59 Afsenderne har nemlig ikke andre muligheder end at betale den fulde indenlandske porto, hvis de vil undgå, at en enhed som Deutsche Post udøver retten efter verdenspostkonventionens artikel 25, stk. 3, til at tilbagesende forsendelserne til afsendelsesstedet.

60 Som fastslået af Domstolen i relation til en leveringsnægtelse fra en virksomhed, der har en dominerende stilling i traktatens artikel 86's forstand, vil en sådan adfærd være i strid med det mål, der er fastlagt ved EF-traktatens artikel 3, litra g) [efter ændring nu artikel 3, litra g), EF], og nærmere angivet i artikel 86, navnlig i litra b) og c) (dom af 14.2.1978, sag 27/76, United Brands mod Kommissionen, Sml. s. 207, præmis 183).

61 Det følger af ovenstående, at når der ikke er indgået en aftale mellem postvæsenerne i de pågældende medlemsstater om fastsættelse af terminalafgifterne i forhold til de reelle omkostninger ved håndtering og omdeling af den indgående grænseoverskridende post, er det ikke i strid med traktatens artikel 90, sammenholdt med artikel 86 og 59, at en enhed som Deutsche Post udøver retten efter artikel 25, stk. 3, i verdenspostkonventionen, som vedtaget den 14. december 1989, til i de i artikel 25, stk. 1, andet punktum, og artikel 25, stk. 2, omhandlede tilfælde at opkræve sin indenlandske porto for forsendelser, der indleveres i stort antal til postvæsenet i en anden medlemsstat end den, som den pågældende enhed henhører under. Det er derimod i strid med traktatens artikel 90, stk. 1, sammenholdt med artikel 86, at udøve en sådan ret, i det omfang dette indebærer, at en sådan enhed kan opkræve den fulde indenlandske porto, der er gældende i den medlemsstat, enheden henhører under, uden at fradrage de terminalafgifter, det pågældende postvæsen har betalt for de nævnte forsendelser.

62 Det er på baggrund af besvarelsen af de tre første spørgsmål ikke nødvendigt at besvare de øvrige præjudicielle spørgsmål.

Sagsomkostningerne

63 De udgifter, der er afholdt af den danske, den græske, den franske, den italienske, den nederlandske, den østrigske og den finske regering samt af Kommissionen, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagernes behandling i forhold til hovedsagernes parter udgør et led i de sager, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Oberlandesgericht Frankfurt am Main ved kendelser af 25. marts 1997, for ret:

Når der ikke er indgået en aftale mellem postvæsenerne i de pågældende medlemsstater om fastsættelse af terminalafgifterne i forhold til de reelle omkostninger ved håndtering og omdeling af den indgående grænseoverskridende post, er det ikke i strid med EF-traktatens artikel 90 (nu artikel 86 EF), sammenholdt med EF-traktatens artikel 86 (nu artikel 82 EF) og EF-traktatens artikel 59 (efter ændring nu artikel 49 EF), at en enhed som Deutsche Post AG udøver retten efter artikel 25, stk. 3, i verdenspostkonventionen, som vedtaget den 14. december 1989, til i de i artikel 25, stk. 1, andet punktum, og artikel 25, stk. 2, omhandlede tilfælde at opkræve sin indenlandske porto for forsendelser,

der indleveres i stort antal til postvæsenet i en anden medlemsstat end den, som den pågældende enhed henhører under. Det er derimod i strid med traktatens artikel 90, stk. 1, sammenholdt med artikel 86, at udøve en sådan ret, i det omfang dette indebærer, at en sådan enhed kan opkræve den fulde indenlandske porto, der er gældende i den medlemsstat, enheden henhører under, uden at fradrage de terminalafgifter, det pågældende postvæsen har betalt for de nævnte forsendelser.

Rodríguez Iglesias		Moitinho de Almeida
Sevón	Schintgen	Kapteyn
Gulmann	Puissochet	Hirsch
Jann	Ragnemalm	Wathelet

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 10. februar 2000.

R. Grass

Justitssekretær

G.C. Rodríguez Iglesias

Præsident